

PODZEMNI RAK – glasilo Jamarškega društva Rakov

Številko uređil: Brane Bombač

Ljubljanska c. 13, 61381 Rakov

Lektor: Štefanija Rovan

Izhaja, kadar je dovolj materiala. Številka je tiskana v 150-tih izvodih. Cena enega izvoda 3.-din, za jamoslovne enote po en izvod zastonj. Jamerji dopisujte!

VSEBINA

Problematika in aktualne naloge našega društva (France Šušteršič)	1. stran
Eskurzije JD Rakek od 10.5.1972 do 31.12.1973. . .	5. stran
Smežnik '73	
(Brane Bombač)	8. stran
Objestnost ali ...	
(Brane Bombač)	9. stran
Osnutek pravilnika o vodenju obiskovalcev (jamarjev in ostalih turistov) v Zelške jame	11.stran
Srečanje s poljskimi jamarji	
(Vlasta Brečelj)	12.stran
Mt.Etna, 3263 m	
(Brane Bombač)	13.stran
Obiskali so nas	17.stran
Novice, obvestile in	18.stran
Člani JD Rakek	21.stran

PROBLEMATIKA IN AKTUALNE NALOGE NAŠEGA DRUŠTVA

Večletna tradicija in pomembna dosedanja odkritja uvrščajo naše društvo med tista, ki imajo v Jamarski zvezi Slovenije večjo težo. Na osnovi te in drugih danošči moramo preceniti naše delovne zmožnosti in potem oblikovati tako delovni plan, kot tudi splošno usmeritev društvenega delovanja.

Naj pričнем s poslednjim. Kadrovska sestava in materialne zmožnosti so osnova delovanja vsakega društva. Na da bi se hoteli zapirati v občinske meje, smo že vnaprej obsojeni, da se v naši organizaciji ne bodo zbirali prev visoko kvalificirani speleološki kadri. Nasprotno - če bi hoteli dosegli širino, ki pritiče jamarškemu društvu na ozemlju klasičnega krasa, bomo morali v svoje vrste vključevati vse več delavske in kmečke mladine. Zato je nujno, da naše društvo ne bo moglo nikoli dosegči kakih večjih znanstvenih dosežkov. Že če bomo večino članov naučili osnov dokumentacije, to je izdelovanja solidnih zapisnikov, si lahko čestitamo.

Pač pa se lahko toliko bolj posvetimo tehničnemu razvoju društva. Glede na poklicno strukturo članstva, sedaj in v bodočnosti, verjetno ne bo težav s fizično kondicijo jamarjev, ki je ponekod prav pereč problem. Sedanji razvoj jamarške tehnike v svetu omogoča, da z sorazmerno majhnimi stroški lahko obvladamo tudi velike jame. Bližina Škocjana in še bolj Unčke koleševke nam nudijo dovolj možnosti za uvežvanje žimarjenja in drugih vrvnih manevrov, ki zadostujejo tudi za raziskavo najglobjih jam na svetu. Snežniško območje pa je po svojih speleoloških in klimatskih značilnostih tako blizu visokogorskemu krasu, da lahko računamo, da bi ob smotrno vodenem razvoju društva v nekaj letih naši člani samostojno raziskovali na visokogorskem kraju - s tem pa posegli po jugoslovanskem globinskem rekordu in ob enem po vrhu svetovne lestvice.

Na osnovi gornjih izvajanj lahko zaključim:

1. Razširiti moramo skupino aktivnih jamarjev, ki naj bi

dosegla okrog deset članov, ki bi hodili v jame poprečno dva-krat na mesec. Zato bi bilo dobro nekoliko zapustiti krajevni okvir in se orjentirati bolj občinsko. Z drugo besedo - vklju-čiti je treba tudi mladino s Cerknice in starega trga. Cerkničane morda bolje neposredno, ostale pa organizirati v sekcije.

2. Vse jamarje - novince in stare gade - sproti seznanjati z dosežki jamarske tehnike, pri čimer moramo iskati pomoči pri zvezi. Pri ostalem, bolj "znanstvenem" delovanju se moramo omejiti le na najnajnejše, to je izpolnjevanje zapisnikov, ostalo pa prepustiti drugim, n.pr. Znanstveni sekciji JZS, Inštitutu itd. Vendar pa moramo paziti, da ne zapademo v drugo skrajnost, kot je že več klubov, ki sploh ne delajo zapisnikov. Jasno pa je, da je potem vse raziskovalno delo samo igračkanje, saj se jamarska odkritja povsod pišejo tistemu, ki jih dokumentira, ne pa tistemu, ki je prvi pomolil nos v neko luknjo.
3. Polagoma opustimo lestvice kot sredstva premagovanja navpičnih brezen in jih, kjer le gre, zamenjajmo z žimarsko tehniko. Večjih jam se ne lotevajmo z množičnimi akcijami, ki so le na videz lažje, temveč s smotroneje pripravljenimi ekskurzijami s po štirimi ali petimi udeleženci.
4. Ekskurzije planinajmo tako, da bo učinek čim večji, ob enem pa tudi tako, da se bo čim več jamarjev uvežbalo za težje podvige. Zato naj v srednje težke jame ne hodijo le stari jamarji, temveč tudi novinci. Akcija se bo sicer zavlekla za uro ali dve, po nekaj ekskurzijah pa bomo imeli dobrega jamarja več.
5. Ker je jamarjenje predvsem terensko delo, naj za administracijo in druge stvari, ki se opravljajo za mizo skrbe starejši jamarji, ali pa morda celo nejamarji, ki bi jih to veselilo. Terena sposobni kader naj pa hodi po jamaх.

Delovni plan nam običajno predstavlja bolj ali manj točen spisek jam, ki naj bi jih obdelali v danem času. Ker smo že po položaju bolj ali manj vezani na občino Cerknica, bomo seveda delovali predvsem tukaj. S tem pa še ni rečeno, da postavljamo sebe samo v ta okvir, drugih pa ne spuščamo noter. Nasprotno. Po potrebi bomo posegali preko občinskih

meja obenem pa pozdravili vsako jamarsko skupino, ki bi hotela sodelovati pri odkrivanju našega "občinskega" podzemlja. Če hočemo, da bomo vsaj približno vedeli, kaj imamo pod nogami, nas čaka še trdo delo.

Kar poglejmo: po podatkih katastra JZS je v naši občini registriranih 230 jam. Od teh ima popolnoma izdelane zapisnike 140 objektov, za slabih 50 pa je znana samo približna lega. Že če hočemo nadoknaditi zamujeno, imamo za več let dela. Ker pa običajno najdeno pri iskanju že znane jame še nekaj novih za povrh, nam že golo izpopolnjevanje katastra lahko popolnoma izpolni plan za štiri do pet let. Če pa ob enem pomislimo, da je v naši občini zbranih precej jam, dolgih nad kilometer, lahko mirno pripišemo še nadaljnjih nekaj let samo raziskovanju že znanih, ali bolje, že registriranih jam. Končno pa nam tudi zvezne sekcije, kot so minerska in potapljaška, odpirajo nove možnosti odkritij.

Zavedati pa se moramo, da so naše jame bolj ali manj enolične in ne ravno najbolj zakopane. Zato je smiselno, da naše delo popestrimo z raziskovanjem kakega manjšega območja na Primorskem krasu, kjer zija še huda jamarska praznina. V kolikor nam bi mogle to zagotoviti naše transportne zmožnosti, se mi zdi zelo primeren jugovzhodni predel matarskega podolja, ki je še zelo slabo preiskan, ob enem pa je tam že sedaj znanih več velikih jam.

V naši občini imamo tudi dve jamsko - turistični središči. To sta Križna jama in Rakov Škocjan. V prvi že več desetletij deluje Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, zadnja leto pa tudi Inštitut za raziskovanje krasa SAZU. Zato nam je že fizično skoraj nemogoče, da bi lahko odličilno posegli v raziskovanja. Zdi se mi, da je dosedanja praksa pomoči pri vodenju v jami že dosegla mejo naših zmogljivosti. Morda bi jo kazalo celo omejiti, da ne bi izgubljali časa za nepotrebne akcije.

Drugo pa je vprašanje Rakovega Škocjana. Le ta je zaradi svoje lège turistièno ugodnejši, ob enem pa nudi neslutene možnosti razvoja. Zato se mi zdi zelo pomembo, da se tukaj bolj angažiramo. Konkretno predlagam, da uredimo turistièno vodstvo po Zelških jama in torej v perspektivi tamkaj uredimo pristan s čolni. Za letos pa predlagam, da markiramo še nekaj poti do manj znanih posebnosti in nadelamo direktno pot pod Mali naravni most, ki bi potekala po policah na zahodni strani udornice. Prehodna je sicer že sedaj, a bi jo z nekaj klini lahko napravili popolnoma varno in bi bila zaradi svojega poteka nova atrakcija Škocjana. Prav tako bi bilo dobro markirati stezo od Hotela do Velike Volčje jame, ki bi ob enem nudila tudi sijajne razglede na Škocjan in oklico.

Ker pa so jame v Škocjanu seveda še vse prej, kot znanne in raziskane, bi veè ekskurzij posvetili predvsem naèrtнемu iskanju novih jam, pa tudi merjenju udornic in izpopolnitvi naèrta Zelških jam, ki bi vseboval tudi površinske pojave, da bi lahko laže našli nadaljevanja in seveda povezavò s Karlovicami.

Končno pa tudi ne bi škodovalo, da bi skupaj s Kranjčani ali Tolminci pokukali nekam v visokogorske jame, da bi videli, kaj nas čaka v prihodnje.

Glavno delovanje kluba bi torej ostalo v občini. Vendar pa predlagam, da prepustimo severni del Ravnika JS Viljem Putick z Laz, ki je temu obmoèju bliže, ob enem pa na Snežniku raziskujemo tudi preko občinske meje na tistih obmoèjih, ki so laže dostopna z loške doline, kot s primorske strani.

Zakljuèim naj z mislijo, da imamo dela preveè, jamarjev pa premalo. Fer pa smo doma na klasiènem krasu, imamo tudi klasiène naloge, da se še nadalje razvijamo v jamarsko organizacijo, ki ima "red" doma, ob enem pa tudi uèinkovito posega v vrhovih jamarskega udejstvovanja.

EKSKURZIJE JD RAKEK od 10.5.1972 do 31.12.1973

Št.	Ime eks.	Datum	Kraj	Trajanje	Število udeležencev	Namen
	objekta			dni		
14-72	Zelške jame	7.5.72	Rakek	1	2	popravilo vh. vrat
15-72	Brezno nad Dovci	20.5.72	Rakek	1	4	raziskava
16-72	Podra-žejevo brezno	21.5.72	Bezuljak	1	3	ogled
18-72	Križna jama	15.7.72	Blo.pol.	1	3	foto in ogled
19-72	Zelške jame	16.7.72	Rakek	1	5	trening
21-72	Logar-ček	24.7.72	Laze	1	7	ogled
22-72	Štipna	24.7.72	Rakek	1	7	ogled
23-72	Botalca	25.7.72	Lož jama	1	6	raziskava
24-72	Planin-ska j.	26.7.72	Planina	1	4	ogled
25-72	Križna jama	26.7.72	Blo.pol.	1	7	ogled
26-72	Zelške jame	27.7.72	Rakek	1	6	ogled
27-72	Zelške jame	1.8.72	Rakek	1	2	foto
28-72	Zelške jame	12.8.72	Rakek	1	3	kopanje
29-72	Zelške jame	13.8.72	Rakek	1	2	kopanje
30-72	Zelške jame	20.8.72	Rakek	1	6	ogled
31-72	Kraljica krasa	Doberdob 27.8.72	Doberdob	1	4	ogled
32-72	Štipna	31.8.72	Rakek	1	3	trening
33-72	Podra-žajevo brezno	3.9.72	Bezuljak	1	6	raziskava
34-72	Križna jama	10.9.72	Blo.pol.	1	6	ogled

35-72	Sušica	23.9.72	Nova vas	1	6	raziskava
36-72	Rigel	24.9.72	Ravne na jama	1	6	raziskava
			Blokah			
37-72	Brezno	2.12.72	Rakek pri Šimčovem laznu	1	5	raziskava
38-72	Urbasovo	6.12.72	Rakek brezno	1	3	raziskava
1-73	Zelške jame	6.5.73	Rakek	1	2	foto
2-73	Zelške jame	20.5.73	Rakek	1	3	kopanje
3-73	Zelške jame	2.6.73	Rakek	1	2	ogled
4-73	Zelške jame	3.6.73	Rakek	1	3	ogled
5-73	Arago-nitna j.	9.6.73	Cerkno	1	4	foto
6-73	Zelške jame	16.6.73	Rakek	1	3	popravilo vrat
7-73	Zelške jame	23.6.73	Rakek	1	3	pop.poti
8-73	-	3.-4.7.73	Menišija	2	2	iskanje jam
9-73	Tkalca jama	30.7.73	Rakek	1	3	ogled in razis.
10-73	Zelške jame	2.8.73	Rakek	1	7	ogled
11-73	Zelške jame	3.8.73	Rakek	1	6	ogled
12-73	Zelške jame	4.8.73	Rakek	1	6	ogled
13-73	2000 jama	8.8.73	Rakek	1	6	ogled
14-73	Križna jama	10.8.73	Blo.pol.	1	13	ogled
15-73	Očesca	6.9.73	Rakek	1	3	potapljanje
16-73	Brezno nad Očesci	6.9.73	Rakek	1	3	dopolnilo zap.

17-73	Spodmol III v Unški količevki	7.9.73	Malni pri Planini	1	3	raziskava
18-73	Skedenena jama Vranja jama	8.9.73	Laze	1	3	ogled
	" "	Laze		1	3	ogled
19-73	Velika Karlovica	9.9.73	Dolenja vas	1	2	ogled
20-73	Zelške jame	22.9.73	Rakov Škocjan	1	13	ogled
21-73	nove jame	30.9.73	Snežnik	1	3	iskanje novih jam
22-73	Jama št. kat.: 3681	27.10.73	Leskova dolina	1	3	raziskava
22a-73	3675, 3676, 3678, 3681, 3811	28.10.73	"	1	3	raziskava
23-73	3677, 3679, 3810, 3682	2.11.73	Leskova dolina	1	2	raziskava
24-73	Zelške jame	3.11.73	Rakek	1	4	ogled
25-73	Lovrinovo brezno	18.11.73	Rakek	1	2	raziskava
26-73	2 brezna + 1 hor.jama	30.11.73	Leskova dolina	1	4	raziskava
26a-73	1 brezno	1.12.73	Leskova dolina	1	4	raziskava
27-73	Lovrinovo brezno	9.12.73	Rakek	1	3	dop.razis.

SNEŽNIK '73

Skoraj ni jamarja, ki ne bi vedel, da je snežniško področje pravi "eldorado" za jamarje. To dokazuje že nekaj prav globokih brezen (preko 150 m in nekatera celo preko 200 m), ki so jih raziskali jamarji iz nekaterih klubov. Ker je Snežnik v naši skoraj neposredni bližini, smo se tudi mi napotili v lanskem letu nad tako brezno, žal pa smo pozneje izvedeli, da so ga jamarji DZRJL (Društvo za raziskovanje jam Ljubljana), raziskali pred nami in tako smo se umaknili, ker takrat še nismo vedeli za cel kup novih jam, ki se nahajajo v neposredni okolini Leskove doline. Povrhu vsega pa tudi naša oprema in seveda z njo tudi tehnika raziskovanja nista dorasla malce večjim vertikalam.

V letošnjem letu pa smo izpopolnili našo opremo z dvema paroma plezalnih jumarjev in z dvema varnostnima pasovoma. Nabavili smo tudi dva descerderja za spuščanje v brezno. Tako neodvisni od lestev smo se v letošnji jeseni podali v ta del Notranjske. 27.10.1973 smo raziskali 49 m globoko brezno s kat. številko 3681. Naslednji dan, to je 28.10.1973, pa smo izmerili še štiri manjše jame, pri katerih smo uporabili samo lo m vrvi. (Kat. št. 3675, 3676, 3678 in 3811). Že 2.11.1973 smo se vrnili in izmerili dve manjši jami (kat. št.: 3678 in 3682) ter dve malo globlji brezni, ki pa sta nastali istočasno in v isti udorni dolini (kat. št.: 3677 in 3810). Prvo je globoko 29 m, na dnu se preko celičega leta zadržuje strjen sneg, ki je debel tudi do 5 metrov, brezno pa tvorita praktično dve, le da sta povezani samo z dvema naravnima mostovoma; drugo pa je globoko 24 metrov in brez snega. Drugo od drugega sta oddaljeni cca 13 metrov in njuni skupni S steni se dvugujeta še dobrih 6 metrov nad dnem udorne doline, v kateri ležita brezni.

Po slabem mesecu premora 30.11. in 1.12.1973, pa smo raziskali v dveh dneh še dve brezni, eno horizontalno jemo in napol zasuto brezno, od katerega je ostala smo še 11 metrov globoka jama. Eno brezno je globoko 21 metrov, drugo pa 39 metrov.

Le nekaj deset metrov stran od teh jam in brezen je še 5 brezen; po naših predvidevanjih je eno globoko okrog 40 metrov, druga pa so manjša.

Že dejstvo, da je na slabih $\frac{1}{4} \text{ km}^2$ toliko jam (18), nam pove, da nas čaka v prihodnjih letih še mnogo dela.

Brane BOMBAČ

Brane BOMBAČ

OBJEŠTNOST ALI ...

Če bi pogledali v njigo jamarskih ekskurzij Jamarskega društva Laken, bi opazili, da niso zapisane samo raziskovalne in ogledne ekskurzije, ampak tudi delovne, kar pa še ne pomeni, da se ukvarjamo z raznimi zidarskimi in nejamarskimi posli. Že večkrat smo moreli v naprej določeni program ekskurzij spremeniti zaradi neljubih prijetljajev v zvezi z umetnim vhodom v Zelške jame. Še predno so bila narejena železna vrata, so nekateri ljudje "zavohali" to odprtino in ropali to neprečenljivo bogastvo, ki ga je jama stoletja in tisočletja ustvarjala in ljubosumno skrivala pred pogledi objestnežev (drugega imena ne zaslужijo). Tega je bilo na srečo kmalu konec. Jamarji so naredili močna železna vrata in s tem zavarovali prečudoviti svet večne teme in tišine. Nekaj let smo živelji in hodili po jamah v prepričanju, da smo naredili največ, kar se je dalo, da smo zavarovali ta kraški biser;

lo

vendar smo se zmotili. Samo v letošnjem letu so bila vrata dvakrat nasilno odprta in s tem dejanjem je storilec pokazal, kako malo mu pomenijo neokrnjene naravne letpte. Tudi v minulem letu smo se "šli zidarje" in stalno bdeli nad vhodom.

V recepciji hotela v Rakovem Škocjanu smo imeli knjigo obiskovalcev Zelških jam, in vsakdo, ki si je hotel ogledati jamo, je moral (dati na vpogled) pokazati le jemarsko izkaznico in dobil je ključ od vrata. Toda te sistem je imel nekaj šibkih točk; naj naštejem nekaj bistvenih: 1.) Obiskovalec se je izdejal lahko za kogarkoli in dejal tamkajšnjemu osebju, da na akcije pač ne nosi s seboj izkaznice; 2.) Lahko je obiskovalec napravil odtis ključa v vosku in si preskrbel dvojnik ter tako zahajal nekontrolirano v jamo; 3.) Ob obisku se obiskovalec ni vpisal v knjigo obiskov, ali pa se je pod izmišljanim imenom. Zgodilo pa se je tudi to, da se je knjiga "izgubila" s ključem vred. V tem primeru so prepili ključavnico in jama je bila pdprtə vsakomur, ki ga je pot hote ali nehote zanesla mimo. Na ta način je bilo vdrto v lanskem letu, imamo pa to srečo, da vemo za storilca in organizacijo, katere član je. Škoda, da odbor te organizacije ne ve, ali pa noče vedeti, za tovrstne "podvige" svojih članov. Predno je bil narejen umetni vhod v suhi del jame, je bila edina pot po vodi in vsakomur se je zdelo vredno potruditi in s seboj prinesi čoln pa čeprav z eno uro hoda oddaljenega Rakeka. Danes pa se ne more sprijaznit z mislio, da more naokrog po vodi, če ni dobil ključa in tako stresi slabu voljo nad vrtati.

Če se bo to še ponovilo, bomo krivca strogo kaznovali ali pa bomo prisiljeni, da za določen čas onemogočimo vsak prehod z betonom ali kamenjem. Ključ od vhoda ima SAMO JD Rakek.

Obiskovalec ga dobi pri Trošt Zoranu, Rakek, Dovce 6 ali Bombač Branatu, Ljubljanska 13 Rakek, moral pa se bo tudi vpisati v knjigo obiskov.

OSNITEK PRAVILNIKA O VODENJU OBISKOVALCEV (JAMARJEV IN
OSTALIH TURISTOV) V ZELŠKE JAME

Pri sedanjem minimalnem stanju jemarsko - turistične ureditve Zelških jam je možen obisk samo pod vodstvom članov Jemarskega društva Rakek, Inštituta za raziskovanje krasa iz Postojne ali člana Društva za raziskovanje jam Ljubljane, (pod pogojem, da je bil že večkrat v jami in da pozna pravilnik o vodenju i obiskovalcev v Zelške jame).

- 1.) Vodnik dobí ključ pri Branku Bombaču, Rakek, Ljubljanska c. 13 ali Zoranu Troštu, Rakek, Dovce 6. Po končanem obisku se ključ vrne pooblaščencu, obenem pa se mora podpisati v knjigo obiskov kakor tudi obiskovalci ter njihov namen obiska. Pobrano vstopnino se izroči pooblaščencu, le-ta pa gre v sklad za vzdrževanje jame in njenega vhoda, za kar skrbi Jemarsko društvo Rakek.
- 2.) Vodnik skrbi za razlago in vodstvo, ne pa za osebno opremo, ki je obvezna (nizki škornji, čelada, zaščitne rokavice, primerne obleka in acetilenske luč). Za ogled vodnega dela jame potrebujete čoln, ki pa ga preskrbi vsaka skupina zase. Vstopnina za obisk znaša 10.-din na osebo. Obiskovalec je dolžan poskrbeti za vodnikov prevoz do jame in nazaj.
- 3.) Vodenje obiskovalcev obsega ogled jame od Blatnega rova do vodnega dela jame, na željo obiskovalcev tudi po vodnem delu do sifonskega jezera (obiskovanje v neopren-skih oblekah je v vodnem delu prepovedano).

Pravilnik o zaščiti Zelških jam

1. Strogo je prepovedano lomiti in odnašati kakršnekoli jamske tvorbe, kamnite, sigaste ali blatne oblike, kakor

tudi odnašanje ali uničevanje jamske flore in favne.

2.) Prav tako je strogo prepovedano odlagati organske in anorganske odpadke kjerkoli v jami ali v neposredni okolini jamskega vhoda. Karbidno apno naj se ob menjavi karbida zakoplje.

3.) Nanašanje blata na neblatne površine ni dovoljeno.

4.) Vsako mehansko poškodovanje vhodnih vrat se strogo kaznuje.

SREČANJE S POLJSKIMI JAMARJI

Živimo na Krasu, to je v krajih, kjer je veliko naravnih lepot. Med te naravne lepote pa spada tudi podzemni svet. Tega sveta je okoli nas veliko, prav tako pa je veliko tudi ljubiteljev tega lepoga, zanimivega sveta. Med te ljubitelje spadamo tudi mi, člani Jamskega kluba z Rakeka. Vse, ki smo v klubu, združuje ista misel, zanimanje, ljubezen ter želja po raziskovanju podzemlja. Veliko nas je in ker vleda med nami prijateljstvo in zaupanje, smo že veliko naredili, odkrili smo že veliko jam, jih raziskali in o njih veliko napisali.

Naredili pa smo še več, kar je še teže, to, da smo se predstavili tudi drugim deželam, seveda somišljenikom v sosednji Italiji, Franciji, celo Angliji in Poljski. Vsi so nas že obiskali in srečanje z njimi so bila prijetna in jih bomo ohranili še dolgo v spominu.

Res je, da se ne razumemo med seboj, ker ne poznamo njihovega jezika, toda to nas ne moti, kajti združuje nas ista misel, da smo ljubitelji podzemlja.

Ob teh srečanjih jih peljemo in jim pokažemo na našem področju najlepše jame, kot so: Zelške jame, Križna jama, Planinska jama ter tudi druge.

V juliju 1972 leta so nas obiskali jamerji s Poljske.

Razkazali smo jim jame, med njimi tudi jame nad Lazami, z imenom Logarček. V to jame sta nas peljala dve domačini in nas vodili po jami.

Za v jame smo imeli vrvi, lestvi in vso potrebno opremo: poljski jamerji so imeli boljšo opremo kot mi.

Jaz sama sem se v jame spustila samo 20 m (do prve terase), nato pa se je jama spuščala še v globino. Bila je suha, brez kapnikov, in ni bila lepa; tudi zanimive je bila v tem, da je imela visoko obokane stene ter da se je polagoma spuščala v globino.

Poljaki so bili zadovoljni z našim srečanjem in si želijo še nadaljnje hantikov in prav tako tudi mi z njimi. Morda bo naše raziskovanje s tujimi raziskovalci uspešnejše.

BRECELJ VLASTA

MT. ETNA (3263 m)

Konec julija sva se z Slavkom Valenčičem odpravila na potepanjé po sončni Italiji. Med drugim sva si zadal, da bo njina najjužnejša točka glavo mesto Tunizije, ali pa vsaj največji (najvišji) še delujoči ognjenik v Evropi, Etna. Pred vami so trije dnevi iz popotnega dnevnika...

Sobota, 4.8.1973

... Ko itakole driva po avtocesti, ki je prava mojstrovina, kar se gradnje tiče, speljana je namreč po strmem brigu, ki se strmo spušča v morje, proti Reggio Calabriji, me še vedno navdaja optimizem, da bova vseeno stopila na severnoafriška tla. No, ni se namabilo treba peljati prav do Regg. Calabrije,

temveč naju je šofer pripeljal prav do trajekta v malem, vendar pomembnem mestecu Villa S. Giovanni. Sto lir je prav pogeni za enourni prevoz preko preliva med otokom in celino. Trajekt, ki sprejme v svoj trup celo kompozicijo železniških vagonov, več deset osebnih in tovornih avtomobilov in še veliko število ljudi, je prečkal na naju močan vtis, za mnoge ljudi pa pomenti prav tako kot za meščane mestni avtobus. Promet v prelivu je tako gost, da se človek nehoti vpraša, kako, da ne pride do katastrofe. Najinemu cilju sva se vztrajno približevala. Tu, v Messini, sva se soočila z žalostno novico, da v Tunis vožnjo r-dno ledje samo iz Napolija, vse ostale, teh je prav malo, pa po potrebi. Preostanc name samo še Etna, do te pa imava samo še približno osmdeset kilometrov. V turističnih informacijah se pozanimava, kako lehkò prideva pod Etno, ali bolje, na sam vrh. Uslužbenec name pove, da so organizirane ekskurzije na ognjenik in to iz mesteca, ki je na zemljevidu tik ob morju in ob samem vznožju zlovešče Etne. Tako presegnjena nisva bila na celiem potovanju, kajti novica name je razblinila vse predstave o poščenju na ognjenik, ki bi name vzelo nekaj dni. Preko cele Italije vlačiva nabita nahrbtnike s toplo obleko, gojzerji, opremo za bivakiranje in hreno, potem pa zveš, da se pripelješ skoraj do vrha z avtomobilom (3200 m). Skoraj eno uro sva se samo gledala in preklinala človeka, ki name je dejal, da je pot na Etno zelo težavna in vzame nekaj dni. Toda kmalu sva se pomirila ob misli, da bova imela več časa za povratak. Tistih dobrih petdeset kilometrov do Taormine sva se peljala z avtobusom, šofer le-tega pa je po ozki cesti uganjal vragolje, tako da naju je že skrbelo, če bova sploh prišla na cilj. Med vožnjo sva se mužala na račun mafije, ki ima baje na Siciliji zelo razširjeno mrežo delovanja. Opazila sva mrke poglede domačinov, ki so se peljali v isto smer kot midva

in kmalu sva sprevidela, da z njimi ne bi bilo dobro češenj zobati.

Taormina, slikovito antično turistično mestece, je raztegnjena na treh kilometrih ob morju, krasí pa jo slikovita obala, ki je na nekaterih mestih peščena, drugje pa so navpične stene. V turističnem uradu nema povedo, da bo naslednja ekskurzija šele v ponedeljek. Sklenila sva, da si po 1600 km neprestanega potovanja privočiva enodnevni počitek in to na peščini tik pod železniško postajo. Taormina je neuradno zbirališče in počivališče mladih popotnikov, ki potujejo v ta del sveta, zato nisva bila osamljena.

Nedelja, 5.8.1973

Že navsezgodaj sva oprala v morju perilo, potem pa pisari la razglednice, ki jih je bilo skoraj sto. Sonce na ju je prisililo, da sva si naredila senčnik iz nahrbtnikov in stative za fotoaparat. Edini razburljivi dogodek dneva je bil, ko si je mlad Francoz krepko poškodoval čelo. Zelo močno je krvavel, vendar pa je morska voda naredila, česar mi nismo mogli in nazadnje smo ga pospremili do ambulante na peronu. Prespala sva kar na pesku poleg morja, pred tem pa sva si skuhalo juho in malo čaje.

Ponedeljek, 6.8.1973

Ob pol osmilj se nas je nabrala pisana družba pred turističnim uradom. Nazadnje je pripeljal avtobus in šofer-vodnik nam je v treh jezikih povedal nekaj zanimivosti o ognjeniku in njegovi okolini. Po hitri cesti smo se pripeljali do malega mesta Giarre, kjer je šofer ubral lepo negovano bližnjico, ki nas je vodila po področju, ki ga je nemirna Etna opustošila pred nekaj desetletji. Po kakih tridesetih kilometrih lepe, a

ovinkaste ceste, smo zagledali več poslopij (hotel, restavracija ih spodnja postaja žičnice), ki so jih postavili na višini 1600 metrov, da bi kar največ denarja izželi od obiskovalca tega naravnega čudesa. Nemo se ozirava v goste oblake, ki naj bi zakrivali vrh pred redovednimi pogledi in zdi se mi, da vidim pomešane žveplene pare, ki neprestano uhajajo iz nemirnega kraterja v ozračje. Štiri tisoč lir za prevoz z žičnico in terenskimi vozili do samega vrha je res hudo zaslonjena cena, ki pa jo vsak kaj kmalu pozabi, ko se znajde na samem vrhu, ki se skoraj od jutra do večere kopa v soncu, medtem ko je pokrajina okoli Etna mnogo dni v letu zavita v senco te mogočne krone, Sedem ljudi v gondoli za pet je malo pretirano (ekonomično pa je vseeno), prav tako, kot dvajset trpinov v zdelenem land-roverju, ki je za dvanajst ljudi. Pokrajina na samem topem vrhu naredi na vsakogar nepozaben vtis. Spominja te na pokrajino na kakšnem neobljudenem planetu. Na vrhu sta dva kraterja, oba delujoča in iz obeh se močno kadi in grmi. Redko se zgodi, da lahko med oblaki opazis dno kraterja in vhod v "Dantejev pekel", vendar sva imela srčo in naredila nekaj prav dobrih posnetkov izbruha. Vendar pa so ti izbruhi šibki, tsko, da močnejši sežejo malo čez polovico kraterja. Vrh predstavlja nekaj deset metrov debela stena med obema glavnima kraterjema, ki se dviguje še trideset metrov nad nizastim podnožjem, kjer se turisti zbirajo in s strehom zrejo v sivorumno "temo". Pritegne me tudi meter in pol debela plast trdega snega, ki je pokrit z nekaj centimetri vulkanskega pepela in to v neposredni bližini kraterja, v katerem je že nekaj metrov pod razglediščem temperatura plinov preko sto stopinj.

Čas, namenjen za ogled, je potekel in morali smo se vrniti k avtobusu. Ob povratku smo se peljali po predelih, ki jih je

minuli izbruh najbolj prižadel. Na nekem mestu je segel jezik lave, že strjene v kepe, prav do morja (skoraj trideset kilometrov).

Cena je že pozabljena, utrujenost je minila, ostala so samo nepozabna doživetja...

Brane BOMBAČ

OBISKALI SO NAS...

23.7.-3.8.1972 smo imeli v gosteh skupino petih (5) jamarjev iz poljskega mesta Gliwice. Pod našim vodstvom so si ogledali: Rakov Škocjan (23.7.1972), Logarček (24.7.1972), Štirno (24.7.1972), Pleninsko jamo (26.7.1972), Križno jamo (26.7.1972), Zelške jame (27.7.1972) in sodelovali pri raziskavi Botelce jame pri Ložu (25.7.1972).

20.8.1972 so nas obiskali trije (3) italijanski jamarji, člani kluba Kraški krti, s sedežem v Gorici (steri). Ogledali so si Zelške jame.

10.9.1972, ogled Križne jame s skupino italijenskih jamarjev iz Doberdoba (Kraški krti) in Monfalkone.

2.6.1973 smo vodili skupino desetih (10) jamarjev iz Salzburga (Austrija) v Zelške jame.

3.6.1973 smo imeli v gosteh JSWP iz Laz pri Rakeku in si skupaj ogledali Zelške jame (samo suhi del).

Od 2.8.-10.8.1973 so bili naši gosti nizozemski jamarji.

Pod našim vodstvom so si ogledali: razdeljeni na tri skupine so si ogledali Zelške jame, 2000 jamo in Križno jamo.

22.9.1973 si je skupina italijanskih jamarjev iz Trsta pod našim vodstvom ogledala Zelške jame.

3.11.1973 smo vodili skupino (3) avstrijskih jamarjev – biologov, ki so nabirali vzroce za raziskovanje.

NOVICE, OBVESTILA IN ...

Najgloblje jame na Slovenskem: (lo)

674 m Pološka jama	Tolmin
475 m Brezno pri gamsovi glavici	Plemina Viševnik
336 m Hebeškova brezna	Črni vrh nad Idrijo
335 m Jazben	Banjščice
304 m Kečna jama	Diveča
285 m Brezno na Leupah	Banjščice
280 m Triglavsko brezno	Kredarica (Triglav)
278 m Brezno na Vodicah	Banjščice
266 m Divja jama	Podgrad
250 m Ljubljanska jama	Kogel

Najgloblje jame na svetu: (lo)

1360 m Gouffre de la Pierre Saint-Martin (Pireneji) Španija-Fran.	
1143 m Gouffre Berger	(Zahodne Alpe) Francija
930 m Réseau Trombe	(Pireneji) Francija
912 m Abisso Michele Gortani (Kanin) Italija	
886 m Spluga della Pretta	(Lessinske alpe) Italija
807 m Grotta del Monte Cucco (Perugia) Italija	
805 m Antro del Corchia	(Alpi Aupuan) Italija
770 m Sniezna	(Tatre) Polska
740 m Chourum des Aiguilles	(Hautes-Alpes) Francija
674 m Pološka jama	(Tolmin) Jugoslavija

Najdaljše jame na svetu: (lo)

1. lo3 705 m Höolloch (Schwyz) Švica
2. lo1 900 m Flint Ridge Cave System (Kentucky) ZDA

3. 74 300 m Mammoth Cave, (Kentucky) ZDA
 4. 52 700 m Sistema Cavernario (Sierra de los Or-
 de Cavaquateja ganos) Kuba
 5. 42 000 m Eisriesenwelt (Salzburg) Avstrija
 6. 36 600 m Peščera Optimisti- (Podolje) SSSR
 českaja
 7. 36 194 m Complejo Palomera- (Burgos) Španija
 Dolencias (OJO Guareña)
 8. 30 400 m Blue Spring Cave (Indiana) ZDA
 9. 26 360 m Ozernaja peščera (Podolje) SSSR
 10. 25 715 m Réseau de la Dent
 de Crolles (Isère) Francija

xxxxxxxxxx

V minulem letu smo dobili večkrat goste (nenajavljene) iz tujine. Pričeli pa so nam jih iz Postojne, ker tam menda ni nikogar, ki bi jih peljal v Zelške jame sredi tedna, da bi v pičlih dveh urah poslikali jamo ali nabrali nekaj "šcurkov". Vse kaže, da imamo mi več časa, saj smo po večini v šolah v Ljubljani in drugje.

xxxxxxxxxx

Naša stará gorda se nam je dolgo posmehovala, češ zakaj hodi mo v že raziskane jame (nad Dovcami-Rakek), saj so jih že pred leti raziskali oni. Izkazalo pa se je, da ni bilo v prvih letih obstoja našega društva (ex kluba) narejenega niti cnega načrta, koj šele zapisnika. Jame pa so dobole katastrske številke šele v minulem letu (1973), kljub temu, da so jih že mogo prej oblegnli takozvani "jamariji".

xxxxxxxxxx

Prihodnje leto 1974 pride od vojakov "večje število" (3) naših članov. Društvo je brez njih kar v redu delovalo, tako na raziskovalnem kot pivskem področju. Neprizadeti upamo, da se nam bo ta skupina(ica) ponovno pridružila in še naprej hodila na akcije.

XXXXXXXXX

Na ovitkih našega glasila lahko opazite napis Jamarški klub Rakek - naj vas to ne zavede! Naša organizacija se je na letošnjem izrednem občnem zboru (1973) preimenovala v JAMARSKO DRUŠTVO RAKEK. Takrat, ko smo dali naše ovitke v tisk se je pisalo leto 1971. Malo nerodno bo še nekaj let, dokler ne porabimo še preostalih tisoč ovitkov, (!) ki jih imamo na zalogi.

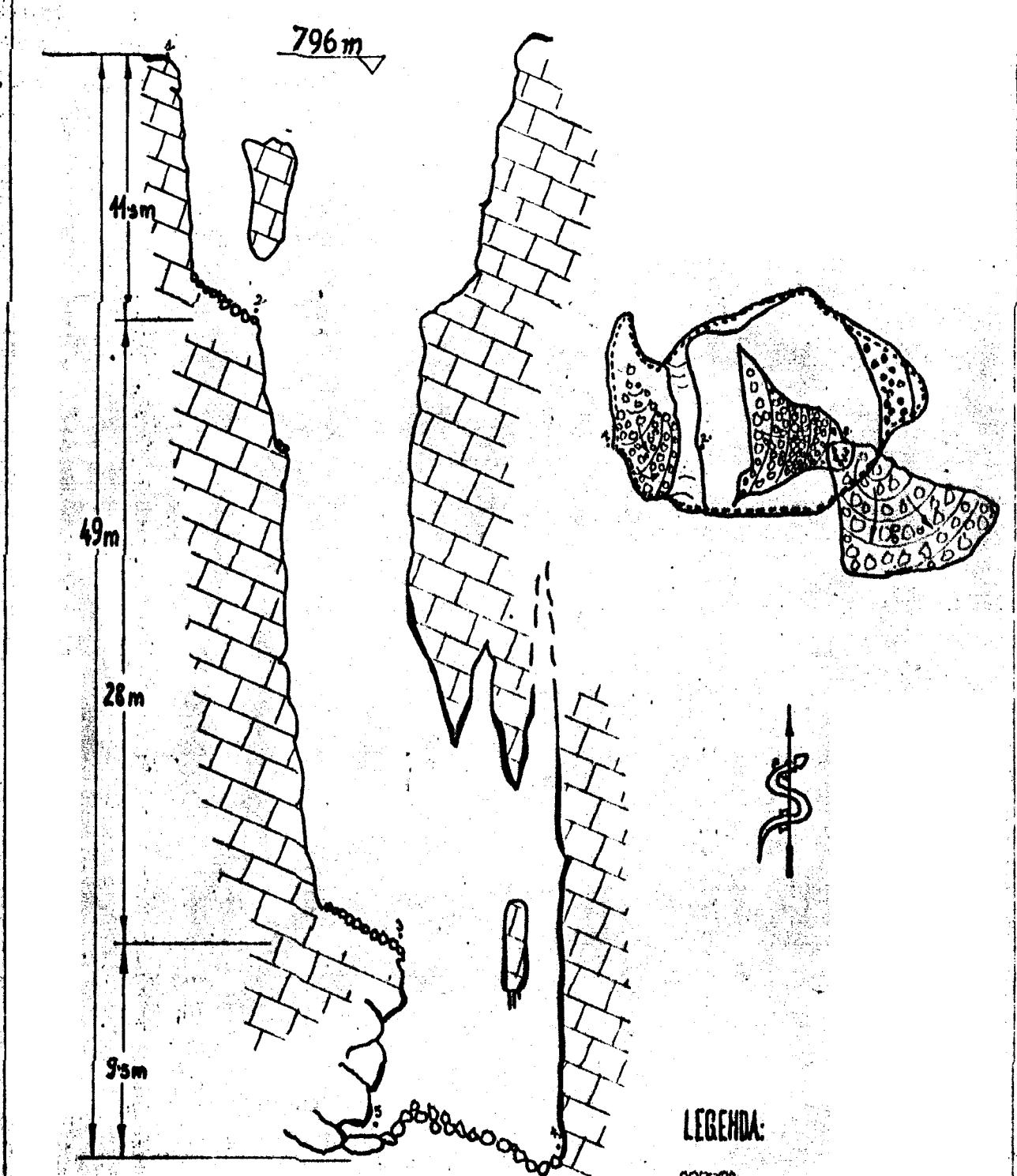
XXXXXXXXX

Ali veste, da pa Rakeku sploh ni malo hiš, ki s svojimi temelji pokrivajo vhode v večja ali manjša bresna. Iznejdljivi graditelji so speljali v ta bresna kar kanalizacijo. Morda pa zato, da ne bi kdaj dobil kakšen "lastnik" takega bresna nepovabljeni goste (beri Jamarje).

ČLANI JAMARSKEGA DRUŠTVA R A K E K

1. ALBREHT FRANCI, Vrtna ulica 4, Raklek
2. BOMBAČ BRANE, Ljubljanska c. 13, Raklek
3. BRECELJ VLASTA, Partizanska c. 29, Raklek
4. ČEKADA MILAN, Gršilska ulica 13, Raklek
5. ČERNE ANTON, Vodovodna ulica 4, Raklek
6. DEMŠAR BOŠTJAN, C.heroja Iztoka 16, Raklek
7. GORNIK ANTON, Pod Srnjakom 16, Raklek
8. GORNIK IGOR, Pod Srnjakom 16, Raklek
9. GORJAN MOJCA, Unec 59, Raklek
10. JERNEJČIČ MIRO, Unec 121, Raklek
11. KRAŠOVEC BORIS, Dovce 15, Raklek
12. KOBAL BOJAN, Trg padlih borcev 3, Raklek
13. LEKŠAN MIRO, Otok 2, Čerknica (61380)
14. MLAKAR RUDI, Stari trg, Stari trg pri Ložu (61386)
15. MATIČIČ PAVEL, Partizanska 51, Raklek
16. MODIC MARTA, Partizanska 50, Raklek
17. OREL MARIJA, Vodovodna pot, Raklek
18. PRUDIČ DARKO, Dovce 12, Raklek
19. PRUDIČ MARKO, Dovce 12, Raklek
20. PRUDIČ SVETOZAR, Dovce 12, Raklek
21. PRIJATELJ LEON, Vrtna ulica 8, Raklek
22. ROVAN FRANCI, C.heroja Iztoka 4, Raklek
23. ROVAN ŠTEFANIJA, C.heroja Iztoka 4, Raklek
24. REBIČ JANKO, Stara cesta 4, Raklek - Rimska 11, Ljubljana
25. TELIČ JOŽE, Partizanska, Raklek
26. TROŠT ZORAN, Dovce 6, Raklek
27. VALENČIČ SLAVKO, Dovce 11, Raklek
28. VESEL FRANCI, Ivanje selo 1c, Raklek
29. ZUPANČIČ DARJA, Partizanska 46, Raklek

JAMARSKA ZVEZA SLOVENIJE

LEGENDA:

██████ Kamenje

||||| Stiga

A		Kat. št.: 3681
Ime obj.		LESKOVO BREZNO VII.
K		
Org.	Dat. oka. 27.10.75	Dat. iln. 23.76
Tačnost	Marija	
Marija V. Šilander, Kranj, Domžale	Marija V. Šilander, Kranj, Domžale	